

HONGER IN DE GROTE STAD

Huib D.Minderhoud

Op oudejaarsdag 1944 schreef Herman Kromhout vanuit Rotterdam een brief aan de familie Kip uit de Schoolstraat in Dalen. Herman bedankte "voor de brief met de broodbonnen, die ons een dag voor de kerstdagen bereikte, namelijk zaterdag 23 december en een koningsgift had ons niet gelukkiger kunnen maken, want we hebben zodoende met de kerstdagen geen honger hoeven te lijden, want u zult wel in de couranten hebben gelezen en van hooren zeggen, dat hier werkelijk honger geleden wordt".

Duidelijker had Herman de noodtoestand in Rotterdam niet kunnen beschrijven. Hij vervolgde: "We hebben nog maar ½ brood per dag met ons vieren, 4 kg. aardappelen per week, als groente 1 kool per dag, andere groenten zie je hier niet, peulvruchten krijgen we helemaal haast niet meer, met zijn vieren 1 pond per maand, boter nihil en de kinderen hebben al een maand geen kruimel boter meer gehad, melk hebben we ook niet meer, alleen Truusje drie kwart (liter!) gestandaardiseerde melk per dag, welk rantsoen verlaagd wordt met ½ liter ingaande 1 Januari 1945, zodat u wel begrijpt, dat ze van die ¼ l. per dag die er overblijft ook niet vet zal worden. Het is ons dan ook een raadsel hoe wij nog in Leven moeten blijven als dat zo door gaat. De eenige hoop van de mensen hier is nog op een wonder". Ja, het gezin Kromhout had het erg moeilijk. Daar kwam nog bij, dat Herman op 11 november door de Duitsers tijdens een razzia als arbeids-

De school van Dalen (1894-1954) aan de Schoolstraat. De foto is beschikbaar gesteld door de Stichting Aold Daol'n.

kracht was weggevoerd. Hij was als een van de weinigen weer teruggekomen, want zo schreef hij: "Onderweg ben ik ontslagen, omdat ik wegens zware Asthma niet verder kon, de ellende die ik en mijn andere lotgenooten in die tijd onder-

vonden heb is met geen pen te beschrijven". Corrie, zijn vrouw, schreef tenslotte: "Als het bij jullie geen spergebied (verboden gebied) was, dan zou ik zoo de kinderwagen willen pakken en naar jullie toe willen lopen, maar dat zal lastig gaan!".

Henny Kip als negenjarige, 2 april 1946.

De families Kromhout en Laarhoven hadden in 1942 en 1943 bij het gezin Kip ingewoond. Ze waren in 1940 uit Rotterdam "weggebombardeerd" en hadden elders en tenslotte in Dalen onderdak gevonden. Herman Kromhout was getrouwd met Corrie, een van de drie dochters van het echtpaar Laarhoven. Herman en Corrie hadden een zoontje en toen in het voorjaar van 1943 hun dochter Truusje geboren werd, vonden de ouders van Corrie met haar twee zusters elders in Dalen een onderkomen. Acht logés was wel wat te veel voor de "Kippen". Kort na de geboorte van Truusje kregen de twee gezinnen bericht, dat er in Rotterdam woonruimte voor hen was gevonden en ze besloten terug te gaan. Er

was toen nog geen gebrek in het westen. Dat zou het jaar daarop ingrijpend veranderen en de Daler familie besloot te gaan helpen. Dank zij broodbonnen en pakketjes roggemeel en bruine bonen kwamen de Rotterdammers de winter door.

Na de bevrijding bleef het contact met de Rotterdammers bestaan. Brieven werden geschreven en beantwoord en in 1947 vroegen de Laarhovens de familie Kip eens in Rotterdam te komen logeren. Mevrouw Kip ging met haar toen tienjarige dochter Henny op de uitnodiging in. Met de trein werd naar Rotterdam gereisd en dat was voor Henny een hele belevenis. De grote stad maakte op het Daler dorpsmeisje een overwelldigende indruk. Vanuit het slaapkamerraam, herinnert ze zich nu nog, zag ze in de verte een brug "met grote wielen". Dat was de Willemsbrug, een

spoorbrug met een beweegbaar gedeelte, dat met kabels over grote katrollen omhoog gehesen kon worden.

Het contact met de twee families vervaagde op den duur. Rina Laarhoven, getrouwd met een Amerikaan, bezocht in 1990 nog Dalen. Ze filmde het huis aan de Schoolstraat, maar had geen tijd om de familie Kip nog te bezoeken. Het was het laatste levensteken tot Henny Kip, inmiddels gepensioneerd, bij het opruimen van papieren plotseling op de smeekbrief uit 1944 stuitte. Een document uit de oorlogstijd over honger in de grote stad, dat als volgt door Herman Kromhout werd afgesloten: "Nu beste mensen eindig ik, want u heeft al genoeg jammerklachten gehoord en wensch u namens ons allen een gelukkig en vredebrengend nieuwjaar, waar we hopen elkaar weer te zien".

Foto boven: Schoolstraat in Dalen, rechts het huis van de familie Kip.